

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ

«Шевченківська весна»

МАТЕРІАЛИ

*Міжнародної науково-практичної конференції
студентів, аспірантів та молодих вчених*

Частина II

10 квітня 2020 року

Київ - 2020

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Копійка В.В., директор Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, доктор політичних наук, професор.

Заступник голови оргкомітету:

Бойко В.О., голова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 3 курсу спеціальності «міжнародне право».

Члени оргкомітету:

Нанавов А.С., заступник директора з науково-педагогічної роботи, кандидат економічних наук, доцент кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Штогрін К.В., співголова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент магістратури спеціальності «міжнародні економічні відносини»;

Білас І.Г., завідувач кафедри порівняльного і європейського права, доктор юридичних наук, професор;

Дайнеко В.В., завідувач кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, професор;

Даниленко С.І., завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій, доктор політичних наук, доцент;

Дорошко М.С., завідувач кафедри країнознавства, доктор історичних наук, професор;

Мицик В.В., завідувач кафедри міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

Калакура В.Я., завідувач кафедри міжнародного приватного права, кандидат юридичних наук, доцент;

Манжола В.А., завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, доктор історичних наук, професор; 3

Матвієнко В.М., завідувач кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, доктор історичних наук, професор;

Расшивалов Д.П., завідувач кафедри міжнародного бізнесу, кандидат економічних наук, доцент;

Рижков М.М., завідувач кафедри міжнародної інформації, доктор політичних наук, професор;

Рогач О.І., завідувач кафедри міжнародних фінансів, доктор економічних наук, професор;

Шнирков О.І., завідувач кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор.

Алеко К.В., голова Секретаріату Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародні відносини»;

Катрага К.О., членкиня Секретаріату Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 1 курсу спеціальності «міжнародне право»;

Кириленко М.С., членкиня Секретаріату Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародне право»;

Краснікова Е.К., членкиня Секретаріату Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародне право»;

Пеньковська С.М., членкиня Секретаріату Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародне право»;

Примак Я.Ю., голова відділу SMM Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини»;
Погляд В.Б., членкиня відділу SMM Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини»;
Михайлова К.М., членкиня відділу SMM Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини»;

Гоч Д.П., членкиня відділу SMM Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 3 курсу спеціальності «міжнародне регіоназнавство»;

Рудницька А.М., голова Редколегії Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини»;

Кравченко М.І., членкиня Редколегії Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини»;

Пеньковська С.М., членкиня Редколегії Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 2 курсу спеціальності «міжнародне право»;

Казанцева А.А., членкиня Редколегії Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини»;

Гутик Д.Т., член Редколегії Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 2 курсу спеціальності «міжнародні відносини»;

Сорокіна О.О., голова відділу Академічної доброчесності Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 3 курсу спеціальності «міжнародне право» ;

Воронова М.Д., членкиня відділу Академічної доброчесності Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студентка 1 курсу спеціальності «міжнародне право».

Народна дипломатія Республіки Білорусь як «третій шлях» між державно-центричним та пост-державним підходами

Одним з ключових напрямів сучасних досліджень дипломатії як інструменту зовнішньої політики держави є виділення аспекту неофіційної дипломатії. В цьому плані наша увага звернена до питання інтерпретації «народної дипломатії» як підвиду неофіційною, а також особливостей її реалізації Республікою Білорусь.

Спираючись на суб'єктний підхід у вивченні «народної дипломатії», відзначимо, що останній характерно переважно два умовних типи практичної реалізації: державно-центричний та пост-державний.

Перший з них може бути позначений як продовження зовнішньої політики держави з використанням недержавних структур, форм і способів їх впливу. Практичними прикладами такого типу в історичному плані можна вважати досвід радянської дипломатії, а на сучасному етапі – дипломатичну практику РФ і КНР.

Поняття «народна дипломатія» з'явилося в СРСР ще після Другої світової війни. Згадуватися у пресі цей термін почав в 60-і роки ХХ століття. Однак у науковій літературі того періоду він так і не отримав офіційного застосування. В рамках радянського підходу метою «народної дипломатії» було привернення країн соціалістичного табору, дружбу і співробітництво з якими вибудовував радянський уряд. Фактично це була дипломатія держави «іншими руками».

На сьогоднішній день такий підхід знаходить відображення в так званій «громадській дипломатії», яку використовує і просуває Російська Федерація. Подібно «народній дипломатії» СРСР, російська «громадська дипломатія» також оперує категоріями: «дружба», «мир», «добро» і «співпраця» з метою просування національних інтересів. Разом з тим дані категорії виглядають досить

* Аспірант кафедри політології
Юридичний факультет БГУ, м. Мінськ, Білорусь.
Науковий керівник: Слущька Л.В., доц., к.і.н.

суперечливими, з точки зору своєї інтерпретації та кінцевого результату. Також, характерною рисою як радянського, так і російського підходу є вказівка на необхідність чіткої відповідності «громадської дипломатії» зовнішньополітичному курсу держави з додатковим використанням всіх доступних їй засобів масової комунікації [1].

Ще одним прикладом державно-центричної моделі «народної дипломатії» можна вважати концепцію, що була сформульована першим Прем'єром Держради КНР Чжоу Еньлаєм ще в середині 1950-х рр. для визначення взаємодії молоді Китайської Народної Республіки з іншими державами, в умовах її ізоляції і відсутності офіційних дипломатичних відносин. Для цих цілей в 1954 році було створено Китайське народне товариство дружби із закордоном, яке на цей момент включає підрозділи у всіх китайських провінціях, а також Товариство дружби з окремими державами [2, с. 285].

Другим підтипом «народної дипломатії» є пост-державна модель, яка позначена широким спектром діяльності різного роду недержавних соціальних рухів і об'єднань. У цьому випадку маються на увазі соціальні рухи як самостійний актор світової політики, що виник в останній чверті ХХ століття в умовах загострення глобальних проблем людства, кризи держави як інституту, демократизації суспільства, проведення економічних реформ і перетворень (в першу чергу дерегулювання західних економік), а також інформаційної революції [3].

Згідно з пост-державним підходом, народна дипломатія є проявом формування якісно нової моделі сучасної громадянської участі. Для цієї моделі характерна тенденція до фрагментації (перехід до мережових структур, групова та індивідуальна участь), значне залучення громадян до процесу прийняття рішень на локальному, національному та глобальному рівнях, виникнення альтернативних каналів впливу громадян на політичний процес [4, с. 115].

В кінці 90-х років ХХ століття відповіддю на глобалізацію стало також виникнення потужного анти-глобалістського руху, що представляє собою безліч рухів, формальних і неформальних асоціацій, об'єднаних метою захисту

цивільних інтересів і протистояння процесам глобалізації та діяльності великих транснаціональних корпорацій [5].

У свою чергу, характеризуючи безпосередньо білоруський підхід і модель «народної дипломатії», відзначимо, що вони займають проміжне положення між двома вище означеними. Це пояснюється ходом паралельних процесів – реалізації як офіційної дипломатії Республіки Білорусь із залученням недержавних структур у захисті національних інтересів, так і спробах активізації громадянського суспільства Білорусі, що знаходить сьогодні прояв у здійсненні різного роду культурних ініціатив, реалізації цивільних, а також муніципальних проєктів.

У першому випадку – це використання і просування державою за кордоном ідей і потенціалу молодіжного активізму. Ще у 2012 році Білоруським республіканським союзом молоді в Страсбурзі була озвучена ідея створення молодіжних парламентських груп при СНД, Раді Європи, ОБСЄ, а також при національних парламентах окремих європейських держав. Також була висунута ідея створення єдиного консолідуючого центру – Молодіжного євразійського руху, який своєю діяльністю охопив би не тільки СНД, але і різні європейські та азійські країни [6].

Альтернативний приклад білоруської пост-державної «народної дипломатії» відображений в культурному і суто цивільному підході. Культурний підхід трактування «народної дипломатії» передбачає в собі розвиток міжнародних зв'язків і контактів за допомогою реалізації культурних, наукових і освітніх програм (обміни делегаціями, художні виставки, фольклорні фестивалі, свята мистецтв), а також різноманітну роботу із взаємодії з громадянським суспільством та аудиторіями зарубіжних країн [7].

Іншим перспективним і автономним напрямом сьогодні бачиться й розвиток білоруської «дипломатії міст». Саме такий вид міжнародної діяльності на рівні окремих білоруських міст або навіть областей може виконувати посередницькі функції, які спрямовані на укладення нових міжнародних угод, встановлення міждержавного співробітництва, інституційного будівництва та

поглиблення регіональної інтеграції, а також – на конструювання позитивного образу держави на міжнародній арені [8].

У цьому сенсі прагматизм, громадська участь та довіра, певна відокремленість від категорії державництва, креативність та інновація – є видимою перевагою білоруських міст не лише з точки зору суто дипломатичної активності, а й результативності формування свого позитивного образу, привернення до себе інтересу інших учасників міжнародних відносин.

Саме такий підхід є підтвердженням певного відходу Білорусі як від радянських підходів, так і сучасної російської практики «народної дипломатії», що спрямована виключно на поширення власної присутності та впливу. З іншого боку, це також і вираз конструювання національних канонів з диверсифікації дипломатичної практики щодо захисту національних інтересів та зміни міжнародного сприйняття образу Білорусі як незалежної держави.

Список використаної літератури:

1. Мартыненко Е.В., Матвиенко В.В. Народная (общественная) дипломатия в контексте современного межгосударственного общения // Вестник РУДН. Серия Международные отношения. – 2012. – № 1. – С. 57 – 60.

2. Евдокимов Е.В. «Народная дипломатия» КНР. Массовость как феномен китайской внешнеполитической пропаганды // Вестник МГИМО(У). – 2011. – № 3. – С. 285 – 289.

3. Абжапарова Л., Сарсембаева А. Народная дипломатия как фактор международных отношений: исторический опыт Казахстана // Фундаментальные исследования. – 2013. – № 11 (часть 7) – С. 1520 – 1523.

4. Павлова Т. Социальные движения как фактор трансформации институциональной среды: проблемы теории // Полис. Политические исследования. – 2008. – № 5. – С. 113 – 124.

5. Smith J., Chatfield Ch., Pagnucco R. Transnational Social Movements and Global Politics: Solidarity Beyond the State. – N.Y.: Syracuse University Press, 1997. – 336 p.

6. БРСМ прорвался в Страсбург [Электронный ресурс]. – UDF.BY. – 10 февраля 2012. – Режим доступа: https://udf.by/news/main_news/55161-brsm-prorvalsya-v-strasburg.html. – Дата доступа: 25.10.2019.

7. Морозов А.В. Компетентностный подход в процессе формирования у культурологов-менеджеров основ культурной дипломатии // Компетентностный подход в высшем образовании: проблемы и перспективы : материалы науч.-метод. конф., Минск, 4 февр. 2016 г. / М-во культуры Респ. Беларусь, Белорус. гос. ун-т культуры и искусств ; редкол.: Ю. П. Бондарь (пред.) [и др.]. – Минск : БГУКИ, 2016. – С. 69 – 72.

8. Шамкин М. «Дипломатия городов» в процессе конструирования международного имиджа Республики Беларусь // Научные труды Республиканского института высшей школы. Философско – гуманитарные науки. Сборник научных статей. Выпуск 18. Минск. РИВШ. 2019. – С. 310 – 317.